

Tāranātha

(1575–1634 A.D.),
*History of Buddhism
in India*, p. 50

အရှင်ကေလာသသာ

ဓမ္မာစရိယာ

B.A. (Philo.)

M.A. (Buddhism)

မြန်မာပြန်သည်

အသောကမင်း

နှင့်

ဗုဒ္ဓသာသနာ

အသောကမင်း^၁ ၏ ငယ်ရွယ်စဉ် အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။ နယ်စပ်

^၁ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျမ်းဂန်တို့၌ ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ အကြာတွင် ၈၄၀၀၀ သော အထိမ်းအမှတ် အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်မည့် အသောက မောရိယ (ဥဒေါင်း) အမည်ရှိ စက္ကဝတ္တိ မင်းတစ်ပါး ပေါ်ပေါက်ပြီး ဗုဒ္ဓဓမ္မကို ပြန့်နှံ့အောင် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ဗျာဒိတ်ထားချက် ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤဗျာဒိတ်သည် ဥရောပတိုက်သားတို့က ဒုတိယ အသောကဟု အမည်ပေးသော ဓမ္မရာဇာ အသောကမင်းကို ရည်ညွှန်း၏။ ဤဘုရင်သည် ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ (သို့မဟုတ် ၁၁၀ သို့မဟုတ် ၁၁၆) နှစ်ထက် နောက်ကျနိုင်မည် မဟုတ်။

ဒေသရှိ စမ္မာရဏမြို့ (Campārana) ၌ စန္ဒမင်းဆက်မှ နေမိတ^၂ အမည်ရှိ ဘုရင် တစ်ပါးရှိ၏။ ထိုမင်းသည် အလွန် ကြွယ်ဝချမ်းပြီး အမတ်ငါးရာ ခြံရံလျက် မြောက်ပိုင်းဒေသများကို အုပ်ချုပ်၏။ ထိုမင်း၌ ပထမ ဇနီးမှ ကလျာဏ^၃၊ ရထိကာ၊ သင်္ခိကာ၊ ဓနိကာ၊ ပဒမကနှင့် ကနကဟု သား ခြောက်ယောက် မွေးဖွား၏။ ယင်းနောက် မင်းကြီးသည် ကုန်သည် တစ်ဦး၏ ဇနီးနှင့် ရည်ငံသဖြင့် ထိုအမျိုးသမီး၌ သန္ဓေခ၏။ မင်းကြီး၏

^၂ ပုံမှန် မှတ်တမ်းများ၌ စန္ဒဂုတ္တမှ ဆင်းသက်သော ဗိန္ဒုသာရ၏ သား တော်အဖြစ် ယူဆ၏။ တာရနာထသည် အခြား မင်းဆက် တစ်ခုကို ယူလိုပုံရ၏။

^၃ အချို့က လက္ခဏာဟု စာလုံးပေါင်း၏။ ယင်းသည် တာရနာထ၏ စိတ် ထဲ၌ သုသီမ သို့မဟုတ် သုမန ဟူသောအမည် ရှိနေမည်ဟု ယူဆနိုင် ဖွယ်ရှိ၏။ အသောက၏ ညီအစ်ကို စာရင်း၌ တိဿ ဧကဝိဟာရိကနှင့် ဝိတသောကတို့ ပျောက်နေသည်ကို အထင်အရှား တွေ့ရ၏။ Watters ii. p. 94 ကို ရှုပါ။ တာရနာထသည် ဝိတသောကအား အသောကမင်း၏ မြေးအဖြစ် ဖော်ပြ၏ (ပေချပ်၊ ၂၆ က)။

^၄ အချို့က ‘ကုန်သည် (တစ်ယောက်၏ သမီးဖြစ်သူ) ဇနီး’ဟုဆို၏။ သို့ရာ တွင် C.D. Chatterjee in JAIH i. 119 ကို ရှု။ မဟာဝံသဋီကာအရ အသောကနှင့် ၎င်း၏ အမေတူ ညီအစ်ကိုများမှာ မောရိယ ဆက်မိသား စုဝင် ဓမ္မာ မိဖုရားမှ မွေးဖွားသည် တိဿနှင့် ဝိတသောကတို့ ဖြစ်၏။ သုဘဒ္ဒြရဂီ (Subhadrāṅgī) အဝါဒနကျမ်းအရမူ စမ္မာမြို့သူ အမည်မထင် ရှားသည့် ပုဏ္ဏားမတစ်ဦး ဖြစ်၏။ C.D. Chatterjee က ‘အသောက သည် နန်းမွေကို ဆက်ခံရမည့်သူ ဖြစ်ပြီး မည်သည့် အမည်ပင်ဖြစ်စေ သုသီမ သို့မဟုတ် သုမနတို့မှာ ထိုသို့ မဟုတ်။ သို့ရာတွင် အဝါဒန ကျမ်း၌ အသောကအား သစ္စာဖောက်သူအဖြစ် ဖော်ပြ၏။ သုသီမသည်

မိခင်သည် ကွယ်လွန်ပြီး ထိုနေ့ နံနက်မှာပင် ကုန်သည် ဇနီး (မိဖုရား)၌ သားတော်တစ်ပါး မွေးဖွား၏။ (မင်းကြီးက) ဤသားတော်အား ပူဆွေးသောက ကုန်ဆုံးသောနေ့၌ မွေးဖွားသောကြောင့် အသောကဟု ခေါ်တွင် ရမည်ဟု ဆို၏။ သို့ဖြင့် မင်းသားသည် ထိုအမည်ကို ရခဲ့၏။

အရွယ်ရောက်လာခြင်း၌ မင်းသားသည် အတတ်ပညာမျိုး ခြောက်ဆယ်၊ စာပေရေးသားခြင်းနှင့် လက္ခဏာ ဖတ်ခြင်းစသည့် ပညာ ဆယ့်ရှစ်ရပ်ကို တတ်မြောက်၏။ ထိုအချိန်တွင် လူအများ၏ ရှေ့မှောက်၌ အမတ်များသည် ပုဏ္ဏား ဗေဒင်လက္ခဏာ ဆရာများအား ‘ဘုရင့် သားတော်များအနက် အဘယ်သူသည် ထီးနန်း ရမည်နည်း’ဟု စုံစမ်း၏။ ဗေဒင်ဆရာများက ‘အကောင်းဆုံး အစားအစာကို စားသူ၊ အကောင်းဆုံး အဝတ်အစားကို ဝတ်ဆင်သူ၊ အကောင်းဆုံး နေရာတွင် နေထိုင်သူသည် ဘုရင် ဖြစ်မည်’ဟု ဖြေကြားကြ၏။

အမတ်ချုပ်ကြီး နှစ်ယောက်က နားလည်သေချာအောင် ဟောကြားရန် ပြောဆိုကြသဖြင့် (ဗေဒင်ဆရာ များက) အကောင်းဆုံး အစားအစာ ဟူသည် ဆန်ကို ချက်သည့် အစားအစာ၊ အကောင်းဆုံး အဝတ်အစား ဟူသည် ကြမ်းတမ်းသည့် အဝတ်အစားများ၊ အကောင်းဆုံး နေရာ ဟူသည် မြေကြီးကို ဆိုလိုသည်’ဟု ဖြေကြား၏။ ဘုရင်၏ အခြား သားတော်များသည် စည်းစိမ်ရှိသော ဘဝ၌နေကြရစဉ် အသောကမူကား သာမန် အစားအစာ အဝတ်အစားများနှင့် (ဆင်းရဲသည့် ဘဝတွင်) နေရသောကြောင့် အသောကသည် ဘုရင်ဖြစ်မည့်သူ ဖြစ်ကြောင်း နားလည်သွား၏။

ဗိန္နုသာရ၏ အကြီးဆုံးသား ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် မောရိယ နန်းမိသားစု ဥပဒေအရ ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ထီးနန်းကို ရယူရန် ၎င်း၏ တောင်းဆိုချက်မှာ မမျှတချေ’ဟုလည်း ဖော်ပြခဲ့၏။

ထိုအချိန်တွင် နီပေါနှင့် ခါရှာ^၅ ကဲ့သို့သော တောင်ကုန်းနိုင်ငံမှ လူအများသည် (နေမိတဘုရင်အား) တော်လှန်ပုန်ကန်ကြ၏။ ထိုလူမျိုးတို့အား နှိမ်နင်းရန် ဘုရင်က အသောကမင်းသားအား စစ်တပ်ဖြင့် စေလွှတ်၏။ အသောကသည် အခက်အခဲ မရှိဘဲ တောင်ပေါ်သားများအား အောင်နိုင်ပြီး ၎င်းတို့အား အခွန်ကို ပေးဆောင်စေလျက် ထိုအခွန်များကို စုစည်းပြီး ဘုရင်အား ဆက်သ၏။ ဘုရင်ကြီးက ‘ငါသည် သားတော်၏ ထက်မြက်မှု၊ စွမ်းပကားနှင့် သတ္တိကို အလွန် ဂုဏ်ယူ၏။ သင်အလိုရှိသည့် အရာကို သင့်အား ပေးအံ့’ဟု ဆို၏။

(အသောက မင်းသားက ဤသို့ ဆို၏) ‘ကျွန်ုပ်၏ အစ်ကိုများသည် ကျွန်ုပ်အား နှိပ်စက်ပါလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ အခြားလိုအပ်သည့် အရာများနှင့်အတူ ပါဠိပုတ်မြို့ကို ကျွန်ုပ်အား အပိုင်စား ပေးသနားပါ။ (နေမိတ) ဘုရင်ကြီးသည် အသောက တောင်းဆိုသည့် အရာအားလုံးကို ပေးအပ်၏။ ယင်းမြို့၌ ဥယျာဉ်ပေါင်း ငါးရာ တည်ဆောက်ပြီး တူရိယာများနှင့် မောင်းမဝယ် တစ်ထောင်သည် နေ့ရော ညပါ ခြံရံလျက် ၎င်း ၏ ဆန္ဒကို ပြည့်စေ၏။

မဂဘောရင် စမသ (Camaṣa)သည် ထိုအချိန်၌ ကွယ်လွန်၏။ ၎င်း၌ သားတော် ဆယ့်နှစ်ယောက် ရှိသော်လည်း နန်းတင်သောအခါ မည်သူမျှ နိုင်ငံ၌ ဆက်လက်၍ မနေနိုင်ကြချေ။ ၎င်း(စမသ)၏ ပုဏ္ဏား အမတ်သည် ဂမ္ဘီရသီလအား နှစ်အတန်ကြာ အုပ်ချုပ်ရန် ခေါ်၏။ ထိုအချိန်အတွင်း ဂမ္ဘီရသီလဘုရင်နှင့် အသောကတို့အကြား ရန်လိုမှု ကြီးထွားခဲ့၏။ ဂင်္ဂါမြစ်

^၅ ခသ (Khasa)ဟူသည် ယနေ့ခေတ် ကက်ရှ်မီးယားဒေသမှ ခက္က (Kha-kkas) မျိုးဆက်များ အပါအဝင် ဟိမဝန္တာ လူမျိုးစုဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အသောကဝင်္ဒီနကျမ်းအရ အသောကသည် ငယ်စဉ်အခါ၌ (နီပေါနိုင်ငံ အစား) ခဆနှင့် တက္ကသီလ နိုင်ငံတို့၌ နေထိုင်ခဲ့၏။

ကမ်း၌ ဖြစ်ပွားသည့် တိုက်ပွဲရှည်တစ်ခု၌ (နေမိတ) ဘုရင်၏ သားတော် ခြောက်ယောက်လည်း ပါဝင် တိုက်ခိုက်၏။ နေမိတဘုရင်သည် ထိုအချိန် ၌ ကွယ်လွန်၏။ ဘုရင် ကွယ်လွန်သည့် သတင်းသည် မဂဓတိုင်းသူ ပြည် သားတို့၏ စိတ်လှုပ်ရှားမှု မြင့်တက်လာနိုင်သည့်ဟု ယူဆလျက် ယင်းကို အဆိုးသတ်စေလျက် နိုင်ငံအား အုပ်ချုပ်မှုကို အမတ်ကြီး နှစ်ယောက်က တာဝန်ယူ စီမံအုပ်ချုပ်ကြ၏။ သို့ရာတွင် ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ မြို့သူမြို့ သားများသည် ထိုအကြောင်းအရာကို သိလာကြသောကြောင့် အမတ် နှစ်ယောက်အား ဖယ်ရှားရန် စတင်ကြ၏။

(အမတ်များသည်) ‘ယခုအချိန်၌ ပုဏ္ဏားတို့၏ ကြိုတင် ဟောကိန်း၏ အချိန်ကာလ မှန်ကန်လာပြီ’ ဟု တွေးကြ၏။ ယင်းသို့ တွေးကြလျက် ၎င်း တို့သည် အသောကအား ဖိတ်ကြားလျက် နန်းတင်ကြ၏။

မဂဓနိုင်ငံကို အောင်မြင်ပြီးနောက် (နေမိတ)ဘုရင်၏ သားခြောက် ယောက်သည် မြို့တစ်ခုစီကို အောင်မြင်သော နေ့၌ အသောကသည် ထီး နန်းကို သိမ်းယူထားပြီ ဖြစ်ကြောင်း ကြားသိကြ၏။ ယင်း သတင်းကို ကြားရသဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ် မြောက်ပိုင်းသို့ ပြန်မသွားတော့ဘဲ (နေမိတ)မင်း ကြီး၏ သားတော်ကြီး များသည် အမတ်ငါးရာနှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ်စသော မြို့ငါးမြို့၌ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်လျက် နေကြ၏။ ခြောက်ယောက်မြောက် မင်းသားမှာ အင်တိုင်း၌ အုပ်ချုပ်၏။

ဘုရင်၏ ပထမသားသည် လောကာယတဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံး ၏။ ဒုတိယ သားတော်မှာ မဟာဒေဝ၊ တတိယ သားတော်မှာ ဗိသနိုး၊

စတုတ္ထသားတော်မှာ မဟာဝေဒန္တဝါဒ၊ ပဉ္စမသားတော်မှာ ဒီဂမ္ဘရကဏက ဝါဒ^၅ နှင့် ဆဋ္ဌမသားတော်မှာ ဗြဟ္မစာရီ ကုသပုတြကို ကိုးကွယ်၏။ ၎င်း တို့ အသီးသီးသည် ယင်းတို့၏ ဌာနချုပ်ကို တည်ထောင်ကြ၏။

ဥကန်နီများနှင့် ရက္ခသများကို ကိုးကွယ်သူ ဘကုမိသားစု၏ အမြဲ ဗြဟ္မစာရီ အကျင့်ကို လိုက်နာလျက် အသောကသည် ဥမာဒေဝီနှင့် သု သာန်စောင့် မယ်တော်နတ်ကို ယုံကြည် ကိုးကွယ်၏။ နှစ်ပေါင်း များစွာ ဆန္ဒရှိတိုင်း ကာမအာရုံကို ခံစားခြင်း၌ ကာမာသောကဟု ထင်ရှား၏။

တစ်ခါသော် အစ်ကိုများနှင့် အယူအဆ ဆန့်ကျင်ခြင်း၌ အသောက သည် နှစ်ပေါင်း များစွာ ၎င်းတို့နှင့် တိုက်ခိုက်၏။ နောက်ဆုံးတွင် အ သောကသည် အမတ်ငါးရာနှင့်အတူ ယင်း၏ အစ်ကို ခြောက်ယောက် အား သတ်ပစ်၏။ အသောကသည် များစွာသော အခြားမြို့များကို တိုက်

^၅ နိဂဏ္ဍပိင်္ဂလ။

^၆ ပါဠိသမိုင်းကျမ်းတို့၌ အသောက၏ ထီးနန်းရမှုအကြောင်း အတော်အ တန် တရားနှင့် ညီကြောင်း ဖော်ပြသော်လည်း အသောကအား ကြမ်း ကြုတ်သော စစ်ပွဲကို ဆောင်ရွက်ပြီး ယင်း (စစ်ပွဲများ)အတွင်း ၎င်း၏ ညီအစ်ကို ဝမ်းကွဲများအား သတ်ပစ်ခဲ့သောကြောင့် စက္ကာသောကဟု အမည် ပေးခံရကြောင်း ဆို၏။ အဝဇီနကျမ်းများ၌ ထိုထက် ဆိုပြီး စက္ကာသောကမှာ ယင်း၏ မူလနာမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆို၏။ သားသတ်ရုံ ၌ ရက်စက်စွာ နှိပ် စက်ပြီးနောက် မှားယွင်းစွာ ငရဲသို့ ရောက်သွားသူ အားလုံး၌ ယင်းမှာ ဖန်းဆင်သူ ဖြစ်၏။ အမှန်သော် .. စိတ်ကူးယဉ်မှု ကုန်လွန်ခြင်းသည် ယင်းထက် ပိုအဆင့်မြင့်နိုင်ချေ။ ထင်ရှားသည်မှာ ယင်းဖော်ပြချက်များ၏ နောက်ကွယ်က ရည်ရွယ်ချက်မှာ မင်းကြီး၏ နောက်ပိုင်း ဘာသာရေး လုပ်ဆောင်မှု အတွက် စိတ်ကူးယဉ် ဆန်ဆန် နောက်ခံကို ထည့်သွင်းရန်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

^၆ ဒီပဝံသနှင့် မဟာဝံသကျမ်းများအရ အသောကသည် ဥဇ္ဇေနိမြို့စား အ ဖြစ် ဆောင်ရွက်စဉ် ဗိန္ဒုသာရမင်း ကွယ်လွန်ကြောင်း သိရသဖြင့် ထီးနန်းကို ရယူရန်အတွက် ပါဠိတလိပုတ္တသို့ ချီတက်ခဲ့၏။

တိုက်ခိုက်အောင်မြင်လျက် ဟိမဝန္တာအရပ်မှ ဝိန္ဓျာ(Vindhya)အရပ်ထိ နယ်
မြေတစ်ခုလုံး ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်မှု အောက်သို့ ရောက်သွား၏။

အသောကသည် အလွန်အလွန် မာန်တက်လျက် ကြမ်းတမ်းလာပြီး
ကြမ်းတမ်းသော လုပ်ရပ်တစ်ခုကို မလုပ်ရလျှင် စိတ်ထဲ၌ ငြိမ်းချမ်းမှုကို
မခံစားရ သို့မဟုတ် (ယင်းသို့ ပြုမှုကို) ဓာတ်စာတစ်ခု အဖြစ်ပင် ခံစားရ
၏။ နံနက်တိုင်း၌ အသောကသည် ကွပ်မျက်ခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်းနှင့် ကြိမ်
ဒဏ်ပေးခြင်းကဲ့သို့သော ပြစ်ဒဏ်များကို အမိန့်ချမှတ်၏။ ထိုကိစ္စများကို
ပြု၍ သက်သာရာ ရသွားပြီးမှ မင်းကြီးသည် နံနက်စာအတွက် ငြိမ်း
ချမ်းစွာ ထိုင်နိုင်၏။ ခေမိန္ဒြာဒြ (သမိုင်းဆရာ)က ‘မင်းကြီးနှင့် ပတ်သက်
၍ ယင်းသို့သော ရန်လိုကြမ်းတမ်းသည့် မှတ်တမ်း များစွာ ရှိ၏။ သို့ရာ
တွင် ကျွန်ုပ်သည် ဤနေရာ၌ မလိုအပ်သောကြောင့် ယင်းတို့ အားလုံးကို
ပြတော့မည် မဟုတ်’ဟု ဆို၏။ ကျွန်ုပ် (တာရုဏာထ) ကိုယ်တိုင်၌လည်း
အိန္ဒိယ ဝတ္ထုဖြစ်ရပ် များစွာကို ကြားဖူး၏။ ကျွန်ုပ်လည်း ယင်းတို့ကို ဤ
နေရာ၌ မှတ်တမ်း မတင်တော့ပေ။

ပုဏ္ဏားတို့၏ မှားယွင်းစွာ အသိပေးမှုကြောင့် အသောကသည်
တိရိစ္ဆာန်များဖြင့် ယဇ်ပူဇော်မှုကို ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်၏။ ယေဘုယျ
အားဖြင့် ဘကုမိသားစုဝင် ဂေါကဏ္ဍာ(Golcana)^၆၏ ဗြဟ္မစာရီ အကျင့်အရ
‘အကယ်၍ သင်သည် လူတစ်သောင်းအား ယဇ်ပူဇော်လျှင် သင်၏ အင်

^၆ အခြား မှတ်တမ်းများအရ ‘ဘုရင် အသောကသည် ၎င်း၏ နန်းတွင်းသူ
ငါးရာကို မီးရှို့သတ်ခဲ့သဖြင့် ယင်း၏ အမတ်ချုပ်ဖြစ်သူ ရာဇဂုတ္တ (အနု
ရုဒ္ဓဟုလည်းခေါ်)က မင်းကြီးအား ယင်းသို့သော ဆောင်ရွက်မှုများမှာ
မင်းကြီးအဖို့ မသင့်လျော်ကြောင်း သတိပေးပြီး မင်းကြီးသည် သင့်မြတ်
သော အရာရှိတစ်ဦး၏ အစီအမံဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ပေး မည့် နေရာတစ်ခု
ဆောက်လုပ်ရန် တိုက်တွန်း၏။ မင်းကြီးသည် ယင်း အကြံပေးချက်ကို

ပါရာ ကျယ်ပြန့်ပြီး သင်လည်း လွတ်မြောက်မှုကို ရလိမ့်မည်’ ဟုဆို၏။

ယင်းသို့ အကြံပေးသဖြင့် မင်းကြီးသည် ယဇ်ပူဇော်မှုကို ဆောက်လုပ်
စေ၏။ မင်းကြီးသည် လူတစ်သောင်းကို အစုလိုက် သတ်ဖြတ်နိုင်သည့်
လူတစ်ယောက်ကို မရမက ရှာဖွေ၏။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့သော လူတစ်
ယောက်ကို မည်သည့် နေရာတွင်မှ ရှာမတွေ့ချေ။ နောက်ဆုံးတွင် မင်း
ကြီးသည် တိရဟုတ် အရပ်၌ စက္ကာလ တစ်ယောက်ကို တွေ့သဖြင့် ၎င်း
အား ‘လူအားလုံးကို ဤအဆောက်အအုံသို့ ငါ ပို့ပေးမည်။ ထိုအိမ်သို့
သွားပြီး လူတစ်သောင်း ပြည့်သည်ထိ ဤအိမ်အတွင်းသို့ ဝင်သူတိုင်းကို
သတ်ပစ်ရမည်’ဟု အမိန့်ပေး၏။ အသောကကိုယ်တိုင် ယင်းပုံစံဖြင့်
‘ဥမာဒေဝီ’အား ပူဇော်ပါကြောင်း နှုတ်ဖြင့် သစ္စာကတိ ပြု၏။

လူတစ်ထောင် သို့မဟုတ် နှစ်ထောင်ကို သတ်ပြီးနောက် ဤလူ
သတ်သမား မြို့ပြင် တစ်နေရာသို့ သွားသောအခါ ရဟန်းတစ်ပါးသည်^၇

လက် ခံပြီး ထောင် သို့မဟုတ် အပြစ်ပေးမည့် နေရာကို သစ်ပင်များ
ရေကန်များဖြင့် မြို့တစ်ခုကဲ့သို့ ဆောက် လုပ်စေသည်’ဟု သိရ၏။
^၇ အများအားဖြင့် ယင်းကို အသောက၏ ငရဲခန်းအဖြစ် ရည်ညွှန်းကြ၏။
ဗာဟိယန်ရော ယွန်ချွန် (ဟူယင်ဆန်) ပါ နှစ်ဦးလုံး ယင်း (ငရဲခန်း)၏
အပျက်အစီးများ အကြောင်းကို ဖော်ပြကြ၏။ Watters ii. 90 တွင်
‘ဗာဟိယန်၏ မှတ်တမ်းသည် ဒိဗျာဝဒီနကျမ်းက ယူသည် မဟုတ်။
သို့ရာတွင် ယင်း (ဗာဟိယန်၏ မှတ်တမ်း)သည် အဇာတသတ္တု၏ ဗုဒ္ဓ
ဓာတ်တော်ဝေစုကို ဌာပနာသည့် နေရာပေါ်၌ အသောကမင်း တည်
ဆောက်ခဲ့သော ဝေတီအနီးရှိ ငရဲခန်းနေရာကို ဖော်ပြသဖြင့် ထိုကျမ်း
(ဒိဗျာဝဒီန)နှင့် ညီသည်’ဟု ဆို၏။
^၈ Watters ii. 90 အရ ယင်းရဟန်းသည် ကေတုမ ကျောင်းတိုက်မှ
ဖြစ်၏။ အခြား မှတ်တမ်းများ အရမူ ယင်းရဟန်းသည် ကုက္ကုဋ္ဌရာမ

လူသတ်သမား၏ ကိုယ်ကျင့်တရားကို ပြောင်းလဲရန် ရည်ရွယ်ပြီး သတ္တဝါများအား သတ်ဖြတ်ခြင်းမှာ အပြစ်များအကြောင်းနှင့် ငရဲ၌ ခံရမည့် ပြစ်ဒဏ်များအကြောင်းကို အသေးစိတ် ဟောပြော၏။ သို့ရာတွင် လူသတ်သမားသည် ယင်း ကောင်းမြတ်သော စကားများ အားလုံးကို လုံးဝ မှားယွင်းစွာ နားလည်သွားပြီး ‘ငါသည်ကား လူတို့ ဦးခေါင်းများစွာကို ဖြတ်၍ သတ်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်၏။ (ငရဲ၏ မြင်ကွင်းများကို ရဟန်းပြောပြပုံအရ) ငါ့အနေဖြင့် လူများအား မီးရှို့သတ်ခြင်း၊ နတ်နတ်စဉ်းခြင်း၊ အရေခွံကို ခွာခြင်းကဲ့သို့သော အခြား နည်းလမ်းများဖြင့် သတ်ဖြတ်မှု ကောင်းလိမ့်မည်’ဟု တွေး၏။

သို့ဖြင့် လူသတ်သမားသည် အခြားသော လူအများနှင့် လူငါးထောင်ခန့်ကို အဆိုပါ ယဇ်အိမ်၌ သတ်ဖြတ်၏။ သို့ဖြင့် မင်းကြီး၏ ယခင် အမည်သည် စက္ကာလ အသောက အဖြစ်သို့ ပြောင်းသွား၏။

ထိုအချိန်၌ အရှင်ယသ ရဟန္တာမထေရ်၏ တပည့်တစ်ပါးသည် (ထို) လူသတ်သမား၏ အိမ်သို့ မှား ယွင်းစွာ ဝင်မိ၏။ ဤအရှင်မှာ ပိဋကတ်၌ ကောင်းစွာ ကျွမ်းကျင်ပြီး ယောဂမဂ္ဂ၌ ကျွမ်းကျင်သော သာမဏေ တစ်ပါး ဖြစ်၏ ^၂။ လူသတ်သမားသည် သာမဏေအား သန်လျက်ဖြင့် ခုတ်

ဝိဟာရမှ ဖြစ်၏။ ယင်း၏အမည် သို့မဟုတ် ထိုရဟန်း ရွတ်ဆိုခဲ့သော ကျမ်းဂန်မှာ ဗာလပဏ္ဍိတဟု ဆို၏။

^၂ အသောကဝင်္ဒနကျမ်း၌ ထိုသာမဏေ၏ အမည်မှာ သမုဒ္ဒြ (Samudra) ဖြစ်၏။ Watters ii. 90 အရ ယင်း၏ အမည်မှာ တရုတ်ပုစံဖြင့် ပင်လယ် သို့မဟုတ် သမုဒ္ဒရာဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် Hai ဖြစ်၏။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်စား ဖွယ်ကောင်းသည်မှာ တာရနာထသည် သာမဏေ၏ အမည်ကို မဖော်ပြဘဲ သာမဏေရဟု သာမန်သာ ဖော်ပြ၏။ ၎င်း (တာရနာထ) အနေဖြင့် အသောကမင်း ဗုဒ္ဓဝါဒီဖြစ်လာသည့် အချိန်ကာလကို ဖော်ပြသူအဖြစ် ယူ

မည်အပြုတွင် ယင်းသို့ ပြုရခြင်း၏ အကြောင်းကို သာမဏေက စုံစမ်း၏။ လူသတ်သမားသည် ယခင်က ပြုမူခဲ့သည်ကို သာမဏေအား ပြောပြ၏။ ‘သို့ဖြစ်လျှင် ခုနစ်ရက် လွန်ပြီးနောက် ငါ့အား သတ်ပါ။ ထိုအချိန်ထိ ငါ ထွက်သွားမည် မဟုတ်ဘဲ ဤယဇ်အိမ်မှာပင် နေပါမည်’ဟု (သာမဏေက ဆို၏)။ ယင်းသို့ ဆိုသောအခါ လူသတ်သမားသည် သဘောတူ၏။ အသွေး၊ အသား၊ အရိုး၊ အူစသည်ဖြင့် ပြည့်နေသော ယဇ်ပူဇော်သည့် နေရာအား သက်သေပြုလျက် သာမဏေသည် မတည်မြဲခြင်းကဲ့သို့သော အမှန်တရား ဆယ့်ခြောက်မျိုးကို^၃ တိုက်ရိုက် နားလည်သွားလျက် ခုနစ်ရက် မတိုင်မီ ရဟန္တာအဖြစ်ကို ရသွား၏။ ထိုသာမဏေသည် တန်ခိုး တူဒွိပါဒ်ကိုလည်း ရသွား၏။

ဆရ၏။ ‘နှစ်ကာလ ကြာမြင့်ခြင်းသဖြင့် သမုဒ္ဒြ၏ သွင်ပြင်သည် နောက်ပိုင်း၌ မြင်ကွင်းမှ ပျောက်သွားပြီး အမေ့ခံဘဝသို့ ရောက်သွား၏။ မကြာမီ အကြောင်းမရှိဘဲ ထိုအမည်နာမ ပျောက်ကွယ်ရခြင်း မဟုတ်ကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ ယင်းမှာ သာမန် ရဟန်းတော် တစ်ပါးက တန်ခိုးအာဏာ အထက်မြက်ဆုံးသော ဘုရင်အား ဟောကြား ချေချွတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ယင်း ဆန့်ကျင်မှု၏ တန်ဖိုးကို နားလည်ပါက ထိုအချက်မှာ မြင်သာ၏။ တာရနာထ၏ မှတ်တမ်း၌ အသောကအား ဗုဒ္ဓဝါဒီ ဖြစ်စေသူမှာ သာမန် ဘိက္ခုတစ်ပါး မဟုတ်ဘဲ သီဟိုဠ် သမိုင်းကျမ်းများ၌ ပြသကဲ့သို့ သာမဏေငယ် တစ်ပါးမျှသာ ဖြစ်၏။

^၃ Watters ii. 90 ၌ ‘ထိုအချိန်တွင် ဘုရင့် မောင်းမတစ်ယောက်သည် မှားယွင်းမှု တစ်ခုကြောင့် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရန် ရောက်လာ၏။ ထိုအမျိုးသမီးအား ရဟန်း (သာမဏေ)၏ ရှေ့မှောက်၌ ချက်ခြင်း အမှုကြိတ်၏။ ရဟန်းမှာ ထိုအချိန်ကို ကောင်းစွာ အသုံးပြုပြီး ပြင်းစွာ တရားအား ထုတ်မှုကြောင့် ရဟန္တာ ဖြစ်သွား၏။

ခုနစ်ရက် ပြည့်မြောက်သော အချိန်၌ လူသတ်သမားသည် ‘ယခင်က ဤသာမဏေကဲ့သို့ မည်သူ တစ်ယောက်မျှ မဝင်ဖူးချေ။ သို့ဖြစ်၍ မည်သို့ ဖြစ်စေ ဤသာမဏေကို^{၁၄} သတ်အံ့’ဟု တွေးလျက် အိုးကြီး တစ်လုံးထဲ ဆီဖြည့်လျက် ယင်းအထဲသို့ သာမဏေငယ်အား ထည့်ပြီး ယင်းအိုးကို မီးဖို၍တင်၏။ မီးဖြင့် တစ်နေ့လုံး တစ်ညလုံး အပူပေးသော်လည်း သာမဏေ၏ ကိုယ်ခန္ဓာအား တစ်စိုးတစ်စိမျှပင် နာကျင်အောင် မလုပ်နိုင်ချေ။

ထိုသတင်းကို ကြားရခြင်း၌ အသောကမင်းသည် အံ့ဩသွားပြီး ယင်းဖြစ်ရပ်ကို ကြည့်ရှုရန် ယဇ်အိမ်သို့ လာခဲ့၏။ လူသတ်သမားသည် မင်းကြီးထံသို့ သန်လျက်ဖြင့် ပြေးသွား၏။ အသောကသည် ယင်းသို့ဖြစ်ရ ခြင်း၏ အကြောင်းကို မေးမြန်း၏။ (လူသတ်သမားက) ‘မင်းကြီး၊ လူ ပေါင်း တစ်သောင်း ပြည့်သည်ထိ ဤယဇ်အိမ်သို့ ဝင်လာသူတိုင်းအား သတ်ဖြတ်ရမည်မှာ မင်းကြီး၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်ပါ၏’ဟု ဆို၏။

ဘုရင်က ‘သို့ရာတွင် သင်ကိုယ်တိုင် ငါ့ရှေ့၌ ယဇ်အိမ်သို့ ဝင်၏။ သို့ ဖြစ်၍ ငါသည် သင့်ကို အရင်ဆုံး သတ်ရလိမ့်မည်’ဟု ဆို၏။

လူနှစ်ယောက် ယင်းသို့ ငြင်းခုန်နေကြစဉ် သာမဏေသည် လျှပ်စစ် များ လင်းလက်လျက်၊ ကောင်းကင်၌ ရွှေလျားလျက် မိုးရွာနေသကဲ့သို့ ပြု၍ တန်ခိုးကို ပြ၏။ အသောကမင်းရော လူသတ်သမားပါ အလွန် လေး စား ကြည်ညိုသွားပြီး သာမဏေ၏ ခြေရင်း၌ ရှိခိုးဝတ်ပြုကြသဖြင့် ၎င်း တို့၏ သန္တာန်၌ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မျိုးစေ့များ ကိန်းဝပ်သွားခဲ့၏။

သာမဏေက တရားဒေသနာ ဟောကြားသဖြင့် အသောကသည် မိမိ

ပြုထားသော အပြစ်များ အတွက် အလွန်အလွန် နောင်တ ရသွား လျက် ချက်ခြင်း ယဇ်ပူဇော်သည့် အိမ်ကို ဖျက်ဆီးပစ်၏။ အသောကသည် သာ မဏေအား အပြစ်ကို မည်သို့ ဖြေဖျောက်ရမည်ကို မေးလျှောက်၏။

‘မင်းကြီး၊ သင့်အပြစ်များကို ဖြေဖျောက်ခြင်းအတွက် နည်းလမ်းများ ကို သင့်အား ပြောနိုင်စွမ်း မရှိပါ။ အရှေ့ဘက်ရှိ ကုက္ကုဋ္ဌာရာမ ကျောင်း တိုက်၌ အရှင်ယသဇ္ဇာဇ^{၁၅} အမည်ရှိ ရဟန္တာ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာအရှင်သည် ရှိပါ၏။ ထိုအရှင်သည် သင့်အပြစ်များကို ချေဖျက်နိုင်သော နည်းလမ်း များကို ပြောပြနိုင်ပါလိမ့်မည်’ဟု သာမဏေက မိန့်ကြား၏။

သို့ဖြစ်၍ မင်းကြီးသည် ထိုရဟန္တာထံ ‘အို အရှင်မြတ်၊ ပါဠိပုတ္တ မြို့တော်သို့ ကြွတော်မူပြီး တပည့်တော်၏ အပြစ်တို့ကို ကုသပေးတော် မူပါ။ အကယ်၍ အရှင်မြတ် ပါဠိပုတ္တသို့ ကြွတော် မမူနိုင်လျှင် တပည့် တော်သည် အရှင်မြတ်ထံသို့ လာခဲ့ပါမည်’ဟု လျှောက်ထားစေ၏။

ထိုအရပ်သို့ မင်းကြီးကိုယ်တိုင် လာခဲ့လျှင် လူအများအား နှိပ်ကွပ် မည်ဟု ဆင်ခြင်လျက် အရှင်ယသသည် ကိုယ်တိုင် ပါဠိပုတ္တ မြို့သို့ ကြွလာတော်မူ၏။ ယင်း၌ အရှင်မြတ်သည် အသောကအား နေ့တိုင်း တ ရားဒေသနာ ဟောကြားတော်မူလျက် ညတိုင်း ကျောင်းတိုက်၌ ပရိသတ် လေးပါးအား တရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ရဟန္တာ အရှင်ယသအား တွေ့သည့် အချိန်မှစ၍ အသောကမင်းသည် အလွန် လေးစား ခြင်းဖြင့် ပြည့်လျက် ကြည်ညိုသော အပြုအမူများဖြင့် နေ့ရော ညပါ ကုန်လွန်၏။ မင်းကြီးသည် နေ့စဉ် ရဟန်းသုံးသောင်းအား ပူဇော်ကိုးကွယ်၏။

^{၁၄} ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပြီး နောက်မှာပင် သာမဏေအား ယင်းသို့ ရည်ညွှန်း ခြင်းမှာ ထူးခြား၏။ လာမည့် ကဏ္ဍ၌လည်း သုဒဿန(ပုဏ္ဏား)သည် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးနောက် ရဟန်းအပြစ်ကို တောင်းပန်၏။

^{၁၅} တာရနာထ မှတ်တမ်း၌ ဤအချိန်မှ စ၍ အရှင်ယသသည် အသောက ၏ အကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာ၏။ အသောကနှင့် အရှင်ဥပဂုတ္တတို့၏ ဆက်စပ် ပတ်သက်မှု အကြောင်းကို Watters ii., 91 တွင် ရှုပါ။

အရှင်ယသမထေရ်သည် မဂစေသော နေရာတို့၌ သီတင်းသုံး တော်မူစဉ် မင်းကြီးသည် အခါတစ်ပါး၌ ရတနာကျွန်းမှ ရတနာများကို ရယူရန် ကုန်သည်ငါးရာတို့အား စေလွှတ်၏။ ၎င်းတို့၏ ပင်လယ်ခရီးမှာ အောင်မြင်ပြီး ၎င်းတို့သည် ရတနာမျိုးစုံဖြင့် ပြန်လာကြ၏။ ဤဘက်ကမ်း၌ ရပ်နားရန် သင်္ဘောကို ရပ်နားကြသောအခါ ၎င်းတို့၏ ကုန်ပစ္စည်းများကို နဂါးများက လေလှိုင်းဖြင့် လွင့်ပါစေ၏။ ၎င်းတို့သည် အခြားသော ကုန်ပစ္စည်းများဖြင့် ပြန်ခဲ့ကြရ၏။ ကုန်သည်များ ခုနစ်ရက်အတွင်း ပြန်ရောက်တော့မည်ဟု ပါဠိပုတ္တံ၌ သတင်းလွင့်နေ၏။ ၎င်းတို့ အမှန်တကယ် မည်သို့ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်ကို မည်သို့မျှ မကြားကြရ သောကြောင့် ဗြာဟ္မဏများရော ပရိဗာဇကများပါ ရတနာတို့၏ အရောင်နှင့် အခြားအရည်အချင်းများကို ကြည့်ရှုရန် စုရုံးလာကြ၏။ ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ အသောကမင်းသည် လူအများနှင့်အတူ ဥယျာဉ်သို့ ရောက်လာသောအခါ ၎င်းတို့သည် အပေါ်ပိုင်း ဝတ်ရုံကိုသာ ဝတ်ရုံလျက် အားအင်ကုန်ခမ်းနေသည့် ကုန်သည်တို့အား တွေ့မြင်ကြရ၏။ လူတိုင်း ယင်းမမျှော်လင့်သော မြင်ကွင်းကြောင့် အံ့ဩသွားကြလျက် ရယ်သွန်းသွေးကြ၏။

မင်းကြီးသည် ယင်းသို့ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို မေးမြန်း၏။ ကုန်သည်များက ၎င်းတို့ တွေ့ကြုံခဲ့ ရပုံကို ပြောပြလျက် ‘အို .. မင်းကြီး၊ နဂါးတို့အား နှိမ်နင်းရန် တစ်စုံတစ်ရာကို မဆောင်ရွက်လျှင် ယခုအချိန်မှစ၍ မည်သူမျှ ရတနာများကို ရယူရန် သွားမည့်ဆန္ဒ ရှိမည်မဟုတ်။ အို .. မင်းကြီး၊ ကျေးဇူးပြု၍ အရေးယူ ဆောင်ရွက်တော်မူပါ’ ဟု ဆိုကြ၏။

ဘုရင်သည် အလွန် စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်သွားလျက် ဖြစ်နိုင်သည့် ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းကို ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တိုင်ပင်၏။ ဗြဟ္မဏများနှင့် ပရိဗိုလ်များမှာ မည်သူမျှ မသိကြချေ။ အဘိညာဏ် ခြောက်ပါးရ လာန္တာ တစ်ပါးသည် ဤသို့ တွေး၏ ‘နတ်တစ်ယောက်၏

(ကြိုတင် နိမိတ်ဖတ်သည့် ပုံစံဖြင့်) ဖြစ်နိုင်သည့် ဆောင်ရွက်မှုကို တိုက်တွန်းရမည်။ အကယ်၍ ယင်းကို မိမိကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်လျှင် လူအများက ရဟန္တာသည် ဘိက္ခုများ ဝေစုရရှိရန် ထိုသို့ ဆောင်ရွက်သည်ဟု ထင်သွားမည်။ ဘုရင်သည်ပင် သံသယရှိလိမ့်မည် ဖြစ်သည့်ပြင် တိတ္ထိများလည်း ကဲ့ရဲ့စကား ဆိုကြလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ စဉ်းစားလျက် အရှင်မြတ်က ‘အို မင်းကြီး၊ သေချာသော ဆောင်ရွက်မှု ရှိပါ၏။ သို့ရာတွင် ယင်းကို ယနေ့ ညအချိန်၌ မင်းကြီး၏ ကိုယ်စောင့် နတ်က မင်းကြီးကို ပြောကြားပါလိမ့်မည်’ ဟု ဆို၏။

နံနက် စောစော အချိန်တွင် မင်းကြီးသည် အပေါ်(ထပ်)၌ နေသော အစောင့်နတ်၏ အသံကို ကြားရ၏ ‘အို မင်းကြီး၊ ဗုဒ္ဓအား ရိုသေစွာ ပူဇော် ကိုးကွယ်ပါ။ နဂါးတို့အား နှိမ်နင်းနိုင်လိမ့်မည်’ ဟု ဆို၏။ တစ်ဖန် အစောင့် နတ်သည် အောက်(မြေကြီး)၌ နေ၍ ‘အို မင်းကြီး၊ အရဟန္တ လာန်းတော်များအား ကိုးကွယ်ပါ။ နဂါးများအား နှိမ်နင်းနိုင်ပါလိမ့်မည်’ ဟု ဆိုပြန်၏။

နံနက်တွင် လူအပေါင်းအား စည်းဝေးစေပြီး အစောင့်နတ်၏ ပြောကြားချက်တို့ကို ပြောကြားလျက် လူအများအား ‘ယခု မည်သို့ ပြုကြမည်နည်း’ ဟု မေးမြန်း၏။ အမတ်များက ‘မနေ့က ဤသို့ ဖြစ်မည်ကို ဟော ကိန်းထုတ်ခဲ့သည့် ရဟန္တာအား မေးမြန်းပါ’ ဟု လျှောက်ကြ၏။ မင်းကြီးသည် (ရဟန္တာအား) ပင့်ဖိတ်ပြီး မေးမြန်း၏။ (ရဟန္တာက) ‘၎င်း (နဂါး)တို့အား ယုံကြည်စေမည့် နည်းလမ်းများကို ပြုပါမည်’ ဟု ဆို၏။

အရှင်မြတ်သည် ကြေးပြားငယ်၌ ‘အို နာဂတို့၊ အသောက မင်းကြီး၏ အမိန့်ကို နာခံကြလော့။ သင်တို့ ယူထားကြသည့် ရတနာများကို ကုန်သည်များအား ပြန်ပေးပါ’ စသည့်ဖြင့် စာရေး၏။ ယင်းနောက် အရှင်မြတ်သည် ယင်းကြေးပြားငယ်ကို ဂင်္ဂါမြစ်ထဲသို့ ပစ်ချလိုက်၏။ မြို့တော်၏ လမ်းလေးခု ဆုံရာ၌ ရှိသည့် ကျောက်တိုင်ထိပ်၌ မင်းကြီးသည်

မင်းကြီးနှင့် နာဂတို့၏ ရွှေရုပ်ပုံများ ပါဝင်သည့် အဿူတဓာတု (*aṣṭa-dhātu*) ဖြင့် ပြုလုပ် ထားသည့် အိုးတစ်ခုကို ထား၏။

နောက်နေ့ နံနက်တွင် အိမ်ထွက်နေကြသည့် နဂါးများ ဖန်တီးသော မုန်တိုင်းနှင့် မိုးကြောင့် ကြေးပြားသည် ဘုရင့်နန်းတော် ဂိတ်သို့ လွင့်ကျလာလျက် ဘုရင့် ရုပ်ပုံမှာ နဂါး၏ ရှေ့၌ ကျ၏။ မင်းကြီးက မေးမြန်းသဖြင့် ရဟန္တာက ‘နာဂတို့ စုဆောင်းပြီး ဖြစ်သည့် ကုသိုလ်သည် လောလောဆယ် အချိန်၌ မင်းကြီး၏ စုဆောင်းပြီး ကုသိုလ်ထက် ကြီးမား၏။ သင်၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို တိုးတက်အောင် ပြုခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓနှင့် သံဃာအား ပူဇော် ကိုးကွယ်ပါ’ ဟု မိန့်ဆို၏။

မင်းကြီးသည် စိတ်အား တက်ကြွသွားလျက် ယခင်ကထက် ခုနစ်ဆပို၍ (ဗုဒ္ဓ၏) ဆင်းတုတော်များ^{၁၆} နှင့် ဝေတီတော်များကို ပူဇော် ကိုးကွယ်၏။ အတန်ကြာသော် ရဟန္တာသည် နာဂနှင့် နတ်ဘုံများသို့ ကြွတော်မူလျက် ရဟန္တာ အားလုံးကို ဖိတ်ကြား၏။ မင်းကြီးလည်း ပွဲတော်တစ်ခုအတွက် အဆောက်အအုံ ကြီးတစ်ခု တည်ဆောက်၏။ ရဟန္တာသည် ဂဏ္ဍီ (စည်)ကို တီးခတ်သောအခါ သုမေရ (မြင်းမိုရ်တောင်)နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် အရပ်များမှ ရဟန္တာများသည် စုရုံးလာကြ၏။ (မင်းကြီး

^{၁၆} ဤသည်မှာ ဗုဒ္ဓဆင်းတုအား ပူဇော်ခြင်းကို ရည်ညွှန်းမှုအဖြစ် ဖော်ပြပြီး ဤနေရာ၌ ဂန္ဓာရအနုပညာ မထွန်းကားမီ အနုပညာသည်များသည် ဗုဒ္ဓ၏ ဆင်းတုများ တည်ဆောက်မှုကို ရှောင်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ကက်ရှိုမီးယန်း လူမျိုးတို့၏ အစောဆုံး ကာလကို ထောက်ပြပြီး တာရနာထ၏ အဆိုကို အချို့က ငြင်းဆိုကြ၏။ သို့ရာတွင် တရုတ်ရဟန်းတော် ဟူယင်ဆန်သည် ပသေနဒီနှင့် ဥဒယာန ခေတ်အတွင်း ပြုလုပ်သည်ဟု ယူဆသော ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များ ဖူးတွေ့ရကြောင်း ဆိုထား၏။ Watters t 384. ကို ရှုပါ။

သည်) ရဟန္တာ ခြောက်သောင်းတို့အား ပရိက္ခရာ မျိုးစုံဖြင့် သုံးလတိုင်တိုင် ပူဇော် ကိုးကွယ်၏။ ထိုအချိန်တွင် ဘုရင်၏ ဆင်းတုသည် တစ်နေ့ပြီး တစ်နေ့ တပြည်းပြည်း မြင့်တက်လာလျက် လေးဆယ့်ငါးရက် အကြာတွင် နာဂဘုရင်၏ ရုပ်တုနှင့် တန်းတူ ဖြစ်သွား၏။ ယင်းနောက် နာဂဘုရင်၏ ရုပ်တုသည် နေ့စဉ် အောက်ခြေသို့ ဆင်းသက်၏။ နောက်ထပ် လေးဆယ့်ငါးရက်မြောက်နေ့တွင် နာဂဘုရင်၏ ရုပ်တုသည် ဘုရင့်ရုပ်တု၏ ခြေရင်းသို့ ရောက်သွားသည်ကို တွေ့ ရ၏။

လူအများသည် အလွန် အံ့ဩသွားကြ၏။ ရတနာသုံးပါးအား ပူဇော် ကိုးကွယ်ခြင်းကား ဤသို့ အကျိုးရှိပါပေ၏ဟု အံ့ဩဝမ်းသာ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုကြေးပြားကိုပင် ဂင်္ဂါမြစ်ထဲသို့ ထပ်မံ၍ ပစ်ချသောအခါ နောက်တစ်နေ့၌ နာဂတမန်သည် လူသားအသွင်ဖြင့် ပေါ်လာလျက် ‘ရတနာများကို ပင်လယ်ကမ်းစပ်၌ ပြန်ထားပါ၏။ ကုန်သည်များအား ယင်းတို့ကို ပြန်ယူရန် လွှတ်ပေးပါ’ ဟု ဆို၏။

မင်းကြီးက တမန်များ စေလွှတ်ခါနီးတွင် ထိုရဟန္တာ အရှင်မြတ်က ‘ယင်းသို့ လွှတ်ခြင်းသည် အလွန် အံ့ဩဖွယ်ကောင်းမည် မဟုတ်။ ထိုရတနာများကို ယင်းတို့၏ ပခန်းဖြင့် ထမ်း၍ ခုနစ်ရက်အတွင်း ဤနေရာသို့ အရောက် ဆောင်ယူလာရန် တမန်စေလွှတ်ခြင်းမှာ ပိုကောင်းပါ၏။ ယင်းသည် ပို၍ အံ့ဩဖွယ် ကောင်းပါလိမ့်မည်’ ဟု မိန့်ကြား၏။

ရဟန္တာအရှင်မြတ် မိန့်တော်မူတိုင်း ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ ဘုရင်သည် ပရိသတ် အပေါင်း ခြံရံလျက်ရှိစဉ် နဂါးများသည် ကုန်သည်များ အသွင်ဖြင့် ရတနာများကို ဆောင်ယူလာကြပြီး ဘုရင်၏ ခြေရင်း၌ ထားကြ၏။ ယင်းဖြစ်ရပ်သည် လူအပေါင်းအတွက် ခမ်းနားထယ်ဝါသည့် မြင်ကွင်း ဖြစ်လျက် ယင်းကို အထိမ်း အမှတ်ပြု ပွဲတော် ကျင်းပရန် လူအပေါင်းအား စည်းရုံးစေ၏။

မင်းကြီးသည် ရထ အမည်ရှိ ရက္ခသ၏ တန်ခိုးစွမ်းအင်၌ အလွန်

ကျွမ်းကျင်လာပြီး ယင်းစွမ်းအင်ဖြင့် ဆင်လောက် ကြီးသော မြင်းများ ထန်းပင်လောက် ရှည်သော လူများ စသည်ဖြင့် ရက္ခသ စစ်တပ်ကြီး လေးခုကို တည်ဆောက်၏။ ဤသို့ဖြင့် မင်းကြီးသည် ဝိဇ္ဇာ (နိုင်ငံ)၏ တောင်ဖက်ရှိ နိုင်ငံများ အပါအဝင် နိုင်ငံအားလုံးကို သွေးမြေ မကျဘဲ မိမိ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်စေ၏။ ယင်းနောက် မင်းကြီးသည် လီယူ (ခိုတန်) နိုင်ငံ၊ ဆီးနှင်းထူ တောင်ကုန်းများ ဖြစ်သည့် ဟိမဝန္တာ မြောက်ပိုင်းဒေသ၊ အရှေ့တောင်၊ အနောက်ဖက် ပင်လယ်ဖြင့် ပိုင်ခြား ထားသည့် ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ခုလုံးနှင့် ကျွန်းငယ်ပေါင်း ငါးဆယ်အပါအဝင်တို့ကို အောင်မြင်ခဲ့၏။

ထို့နောက် အရှင်ယသမထေရ်က ‘(သင်မင်းကြီးသည်) တထာဂတ၏ ဓာတ်တော်များကို ဌာပနာထားသည့် ဓေတီတော်များဖြင့် ကမ္ဘာမြေကို တန်ဆာဆင်လိမ့်မည်’ဟူသော သကျမုနိဗုဒ္ဓ၏ ဗျာဒိတ်တော် အကြောင်းကို အသောကအား ရှင်းပြတော်မူ၏။ သို့ဖြင့် အသောကသည် တထာဂတ၏ ဓာတ်တော်များကို ရှာဖွေရန် လိုအပ်ကြောင်း နားလည်သွား၏။

အဇာတသတ္တမင်း ဝေဇုအဖြစ် ရရှိခဲ့သည့် ဓာတ်တော်များကို ရာဇဂြိုဟ်မြို့ရှိ ဓေတီကြီး၌ ဌာပနာခဲ့၏။ ဘုရင်အသောကနှင့် အရှင်ယသမထေရ်သည် လူအများနှင့်အတူ ယင်းဓာတ်တော်များကို တူးဖော်ရန် သွား၏။ ထိုနေရာသို့ ရောက်ခြင်း၌ ၎င်းတို့သည် မြေကြီးကို တူးဖော်ကြစဉ် လူသုံးရပ်အနက်၌ မီးလောင်နေ သော သံဘီးခွေတစ်ခု အလွန် လျင်မြန်စွာ လည်နေသည်ကို တွေ့ကြပြီး ယင်းအနီးသို့ သွားရောက်ရန် မလွယ်ကူသည်ကို တွေ့ကြ၏။

ဒေသခံ အဘိုးအိုတစ်ယောက်၏ အကြံပေးချက်အရ ၎င်းတို့သည် အနောက်ဖက် သုံးယူဇနာခန့် အဝေးရှိ ကုန်းမြင့် စမ်းချောင်းတစ်ခုသို့ သွားကြ၏။ ယင်းစမ်းချောင်းရေ စီးဝင်သောအခါ ယင်းသံဘီးသည် အလည် ရပ်သွားလျက် မီးလောင်ဘီး၏ အပူရှိန်မှာ ငြိမ်းသွား၏။ မြေကြီးကို

ဆက်လက်၍ တူးပြီးနောက် စာရေးထားသည့် ကြေးနီပြားတစ်ခု တွေ့၏။ စာမှာ ‘ဤနေရာ၌ တထာဂတ၏ ဓာတ်တော်များ ရှိ၏။ ပမဏအားဖြင့် မဂလေ့မျိုးတို့၏ တစ်ဒေါဏ ရှိ၏။ အနာဂတ်တွင် ဆင်းရဲသော ဘုရင်တစ်ပါးသည် ဤဓာတ်တော်များကို တူလိမ့်မည်’ဟု ဖြစ်၏။

ယင်းစာကို မြင်ခြင်း၌ အသောကမင်းသည် ဤသို့ ဝင့်ကြားစွာ တွေး၏ ‘သို့ဖြစ်မူ ယင်းဓာတ်တော် များကို ရှာဖွေ တွေ့ရှိမည့်သူမှာ ဆင်းရဲသူ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် မိမိ မဖြစ်နိုင်။ သို့ဖြစ်၍ အခြားတစ်ဦးပဲ ဖြစ်ရမည်’။ ယင်းသို့ တွေးလျက် မင်းကြီးသည် ပြန်မည်ဟု ပြင်၏။

သို့ရာတွင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်က တောင်းပန်သောကြောင့် မင်းကြီးသည် တစ်ဖန် မြေကြီးကို လူခုနစ်ရပ် နက်သည်ထိ တူး၏။ နောက်ဆုံးတွင် ဓာတ်တော်ကို တွေ့၏။ သို့ရာတွင် မူလက မဂလေ့မျိုးတို့၏ တစ်ဒေါဏသာလျှင် ရှိသော်လည်း ယခုမူ ခြောက်ဒေါဏထိ တိုးနေသည့် ပမာဏဖြင့် တွေ့ရ၏။ (သေတ္တာ)တစ်ခုကို အခြားတစ်ခု အတွင်း၌ ထည့်ထားသည့် သေတ္တာ ခုနစ်ထပ်၏ အတွင်းဆုံး အထပ်ရှိ သေတ္တာတွင် ယင်း (ဓာတ်တော်များ)ကို ထည့်ထား၏။ အပြင်ဆုံး သေတ္တာကို သံဖြင့် လုပ်ထား၏။ သေတ္တာများ၏ ထောင့်စွန်း၌ အလိုလို လင်းလက်နေသော ရတနာများဖြင့် စီခြယ်ထား၏။ ယင်းရတနာ အသီးသီးသည် တစ်ယူဇနာ သို့တိုင် ရောင်ခြည် ထုတ်လွှင့်၏။ ယင်းတို့ အားလုံးကို (လင်းနေသော မီးအိမ်)များ လှူဒါန်းနေသည့် ဟန်ဖြင့် စီမံထား ၏။ ရတနာအသီးသီး၏ တန်ဖိုးမှာ အသောက အင်ပါယာ တစ်ခုလုံးရှိ ပစ္စည်းများနှင့် မညီမျှနိုင်။ ယင်းကို သိခြင်း၌ အသောကသည် မိမိ၏ ဝင့်ကြားမှု ပျောက်သွား၏။

အသောကသည် ဓာတ်တော် တစ်ဒေါဏကိုသာ ယူပြီး ကျန်ဓာတ်တော်များကို ယခင်အတိုင်း သိမ်းဆည်းထားလိုက်၏။ သံဘီး ပြန်၍ လည်ပတ်နေပြီး ယခင်အတိုင်း ပူနေစေရန် ဝှက်ထားသည့် စမ်းချောင်းကို ပြန်၍ ပိတ်ထားလိုက်၏။ ယင်း (ဓာတ်တော်တိုက်)ကို မြေကြီးဖြင့်

ကောင်းစွာ ပြန်ပုံး၍ ထားလိုက်၏။ တမန်များ၊ ကူညီသူများအဖြစ် စွမ်းအင်း ကြီးမားသည့် ယက္ခများကို ခန့်အပ်လျက် အသောကသည် အရပ်ဒေသ အမျိုးမျိုးရှိ လူအပေါင်းအား အမိန့် ထုတ်ပြန်ပြီး တစ်နေ့နှင့် တစ်ည အချိန်အတွင်း၌ပင် မြင့်မြတ်သော နေရာရှစ်ခု၌ စေတီများ တည်လျက်^{၁၇} ဝဇိရာသန (ဟေဓိမဏ္ဍိုင်) ဝန်းကျင်ရှိ စေတီယများနှင့် မြောက်ဘက်တွင် ခိုတန်ထိ ဇမ္ဗူဒိပ တစ်နိုင်ငံလုံး၌ ယင်းတို့ (ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်များ) ပြန့်နှံ့သွား၏။

စုစုပေါင်း တထာဂဏီ စေတီများသည် ရှစ်သောင်းလေးထောင် ပမာဏ ရှိ၏။^{၁၈} ယင်းနောက် အသောကသည် ဆီမီး၊ အမွှေးတိုင်နှင့် ပန်းကိုးပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာဖြင့် ထိုစေတီများအား နေရာတိုင်း၌ နေ့စဉ် ပူဇော် ကိုးကွယ်ကြရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်၏။ အမွှေးရေနှင့် ပဉ္စအမတတို့ဖြင့် ဖြည့်ထားသည့် ရွှေငွေ ဝေဒရတို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော ရေခရား တစ်သောင်းဖြင့် ဟေဓိပင်အား ပူဇော် ကိုးကွယ်လျက် မနီးမဝေးသော အရပ်၌ အ

မွှေးတိုင် တံခွန်နှင့် မီးတိုင်များဖြင့် ပူဇော်၏။ သုံးလ ကြာပြီးနောက် အသောကသည် ပါဠိပုတ္တမြို့၌ ပင့်ဖိတ်ထားသော ရဟန္တာ ခြောက်သောင်းအား မြင့်မြတ်သော နေရာကို ပေးလျက် လှူဒါန်းဖွယ်ရာ အမျိုးမျိုးဖြင့် ပူဇော်၏။ အသောကသည် သေက္ခအရိယာများနှင့် ပုထုဇဉ် သံဃာတော်များအား မြေကြီးပေါ်၌ နေရာထိုင်ခင်းများ ပေး၍ ပူဇော်ကိုးကွယ်၏။ တစ်သိန်း တန်သည့် သင်္ကန်းဖြင့်လည်း ရဟန်းတစ်ပါးစီကို လှူဒါန်း၏။ ထိုည၌ပင် မင်းကြီးသည် ဇမ္ဗူဒိပ တစ်ကျွန်းလုံးရှိ စေတီများကို ဖူးမြော်ပြီး ရတနာများဖြင့် ပူဇော်ရန် အခြေအရံများနှင့် အတူ စွမ်းအင်ကြီးမားသည့် ယက္ခများ၏ ပခုံးဖြင့် ထွက်တော်မူလျက် ခုနစ်ရက် အကြာတွင် စေတီအား လုံးကို ဖူးမြော်ခြင်းကိစ္စ ပြီးဆုံး၏။ နေရာတိုင်း၌ မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓရှင် တော်မြတ်နှင့် သာဝကတို့၏ ဓာတ်တော်များကို ဌာပနာထားသည့် စေတီ တော် အသီးသီးအား လှူဒါန်းဖွယ် ဆယ်မျိုးနှင့် ရွှေများဖြင့် လှူဒါန်းမှုကို တိုးတက်၍ ပြု၏။ မင်းကြီးသည် ဟေဓိပင်အား ရတနာမျိုးစုံဖြင့် ရက် ရောစွာ တန်ဆာဆင်၏။

ရှစ်ရက်မြောက်နေ့တွင် မင်းကြီးသည် ‘ထိုပြုခဲ့ပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် မဂ်ဖိုညာဏ်ကို ရပြီး လူတို့ထက် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လို၏’ ဟု ထပ်ခါထပ်ခါ ဆုတောင်း၏။ ယင်းနောက် မင်းကြီးသည် ယင်းဆုတောင်း၌ ထက်သန်စွာ ပါဝင်ကြရန် လူအပေါင်းတို့အား မေးမြန်း၏။

သို့ရာတွင် လူအများစုသည် မင်းကြီးသည် အလွန်ကြီးမားသည့် တာဝန်တစ်ခုကို လုပ်နေသော်လည်း အနည်းငယ်မျှသော အကျိုးကိုသာ ရမည်ဟု ပြောဆိုကြ၏။ အချို့မှာ အနုတ္တရဟေဓိဟူ၍ မည်သည့်အရာမျှ မရှိသောကြောင့် ဆုတောင်းသူ ဘုရင်သည် အဘယ်သို့လျှင် ယင်းဆုတောင်း ပြည့်ပါမည်နည်းဟု ဆိုကြ၏။

ယင်းတို့ ပြောဆိုနေကြပုံ အလုံးစုံကို ကြားသိရခြင်း၌ မင်းကြီးက ဤသို့ ဆို၏ ‘အကယ်၍ ငါ၏ ယင်းဆုတောင်းသည် ပြည့်စုံမည် ဆိုလျှင်

^{၁၇} ၁) ကပိလဝတ္ထုရှိ လုမ္ဗိနီဥယျာဉ် ၂) မဂဓနိုင်ငံ၊ နေရုဇ္ဈရာ မြစ်အနီး ဟေဓိပင် ၃) ဗာရာဏသီ ၄) သာဝတ္ထိ မြို့အနီး ဇေတဝန် ၅) ကာညကုဘဇ (Kanyakubja) ၆) ရာဇဂဟ ၇) ဝေသာလီ ၈) ကုသိနာရုံတို့ ဖြစ်၏။

^{၁၈} Watters ii. 92 ၌ အသောကမင်း တည်ထောင်ခဲ့သော စေတီပေါင်း ၈၄၀၀၀ မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် မူလက လက်ခံ ရရှိသူများ တည်ဆောက်ခဲ့သော စေတီတော် ရှစ်ဆူအနက် ခုနစ်ဆူမှ (အသောက) ဘုရင်သည် ထိုရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ယူထားသော ဗုဒ္ဓ၏ ဓာတ်တော်များကို ဖြန့်ဖြူးရန် ဖြစ်ကြောင်း ဆို၏။ သို့ရာတွင် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကို ပူဇော် ကိုးကွယ်ရန် ယင်း (စေတီ)တို့ကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်းလည်း ဆို၏။

မဟာပထဝီမြေကြီး တုန်လှုပ်ပြီး ကောင်းကင်မှ ပန်းများ ကြချပါစေ'ဟု ဆို၏။ မင်းကြီးသည် ယင်းသို့ ပြောဆို၍ မကြာမီ မြေကြီးသည် တုန်လှုပ် ပြီး ကောင်းကင်မှ ပန်းမိုး ရွာသွန်း ပြီး၏။ သို့ဖြင့် ယင်းလူအများ၌ ယုံကြည်သဒ္ဓါ ပိုသွားကြလျက် မင်းကြီးကဲ့သို့ ဆုတောင်းကြ၏။

မင်းကြီးသည် စေတီပူဇော်ပွဲ အခမ်းအနားအတွင်း သုံးလပတ်လုံး ရဟန်းတော်များအား ပူဇော်ကိုးကွယ်၏။ ယင်း (ပူဇော်ပွဲ) ပြီးဆုံးသော အခါ သာမန် ရဟန်းတော် အများစုသည် နောက်ကွယ်တွင် အမှတ်မထင် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြ၏။ မင်းကြီးသည် ၎င်းတို့အား ဥယျာဉ်အတွင်း၌ ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပြုလျက် သံဃာတန်း၏ ထိပ်ပိုင်း၌ ထိုင်နေသော သက်ကြီး မထေရ်တစ်ပါးအား အထူး အရိုအသေ ပေး၏။ ယင်း သက်ကြီး ရဟန်းမှာ အလွန် မိုက်မဲပြီး အသိပညာ မရှိချေ။

ထိုရဟန်းသည် ဝါကျ တစ်ကြောင်းမျှကိုပင် မရွတ်ဆိုနိုင်ဘဲ အခြား သံဃာငယ်များမှာ ပိဋကတ်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြ၏။

လှူဒါန်းပွဲပြီးနောက် နိဗ္ဗိတိသော ထိုင်ခုံများ၌ ထိုင်နေကြသည့် ရဟန်းတော်များက ယင်းသက်ကြီး ရဟန်းအား 'မင်းကြီးသည် အဘယ်ကြောင့် အရှင်ဘုရားအား အထူး ပူဇော် လှူဒါန်းနေသည်ကို သိပါသလား'ဟု မေးမြန်းကြ၏။ သက်ကြီး ရဟန်းက 'တပည့်တော် မသိပါ'ဟု ဆို၏။ ရဟန်းတော်များက 'သို့ရာတွင် ထိုကိစ္စကို တပည့်တော်တို့ သိပါ၏။ မင်းကြီးသည် လူကိုယ်တိုင် သင့်ထံမှ တရားနာလို၍ ဖြစ်ပြီး (သင့်ထံသို့ မင်းကြီး) လာလိမ့်မည်။ သင်သည် တရားကို ဟောကြားရ လိမ့်မည်'ဟု ဆိုကြ၏။

ယင်းသို့ပြောခြင်းသည် သက်ကြီး ရဟန်းအား အလွန်ပင် နာကျင်စေသဖြင့် ဤသို့ ဆို၏ 'တပည့်တော်သည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ်က ရဟန်းအဖြစ်ကို ရခဲ့ပါ၏။ သို့တစေ တပည့်တော်သည် ဝါကျ တစ်ကြောင်းမျှကိုပင် မသိပါ။ ဤသို့ ဖြစ်မည်ကို ကြိုတင်၍ တပည့်တော် သိခဲ့ပါလျှင် တရားဓမ္မကို ဟောကြားနိုင်သော အခြား ရဟန်းတော် တစ်

ပါးကို ရှာဖွေပြီး ဤမွန်မြတ်သာ ဆွမ်းအားလုံးကို ထိုရဟန်းအား လှူဒါန်းပါမည်။ သို့ရာတွင် ယခုမူ ထိုဆွမ်းအားလုံးကို တပည့်တော်သည် စားပြီးပါပြီ။ ယခု အဘယ်သို့ ပြုပါမည်နည်း'။

သို့ဖြင့် သက်ကြီး ရဟန်းသည် စိမ်မချမ်းမသာ ဖြစ်၏။ ဥယျာဉ်စောင့်နတ်သည် 'မင်းကြီးအနေဖြင့် ဤရဟန်းအား အရိုအသေပြုရန် ပျက်ကွက်လျှင် အလွန်ပင် မသင့်မလျော် ဖြစ်ချေမည်'ဟု ဆင်ခြင်၏။ ထို့ကြောင့် နတ်သည် ထိုရဟန်းထံသို့ လူသားအသွင်ဖြင့် လာရောက်ပြီး ဤသို့ ဆို၏ 'အကယ်၍ မင်းကြီးသည် သင့်ထံသို့ တရားနာရန် ချဉ်းကပ်လာပါက သင်က အို .. မင်းကြီး၊ တောင်များနှင့် တကွသော ဤကမ္ဘာမြေသည်ပင် နောက်ဆုံး၌ မတည်မြဲ၊ တိုင်းနိုင်ငံ (စည်းစိမ်)ကို ကား အဘယ် ဆိုဖွယ် ရှိအံ့နည်း။ .. မင်းကြီး၊ သင်သည် ယင်း (မမြဲခြင်း သဘော)ကို ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုမှတ်ပါလော့'ဟု ဟောကြားပါ။

ယင်းနောက် မင်းကြီးသည် ရဟန်းအိုထံသို့ လာရောက်ပြီး ရွှေရောင် သင်္ကန်းတစ်စုံ လှူဒါန်းလျက် ဓမ္မကို နာကြားရန် ထိုင်၏။ မင်းကြီးသည် (သံဃာအား) ရိုသေရင်းစွဲ ရှိပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း သက်ကြီး ရဟန်းက ယင်းတရားကို ဟောကြားပြီးသောအခါ မင်းကြီးသည် ဤတရားကား အခြေခံကျသည့် အမှန်တရား ဖြစ်၏ဟု ဆင်ခြင်ပြီး ယင်းတရား၏ နက်နဲမှုကို ချက်ခြင်း သဘောပေါက်သွား၏။

ဥယျာဉ်စောင့် နတ်သည် တစ်ဖန် ရဟန်းအိုအား 'ကြည်ညိုသူတို့၏ အလှူဒါနများကို အကျိုးမဲ့ မဖြုန်းတီးပါနှင့်'ဟု သတိပေး၏။ သို့ဖြင့် ရဟန်းအိုသည် ဆရာတစ်ပါးထံမှ လမ်းညွှန်မှုကို ရယူလျက် ယင်းအတိုင်း အလွန် စိတ်အားထက်သန်စွာ အားထုတ်သဖြင့် သုံးလအတွင်း ရဟန္တာအဖြစ်ကို ရသွား၏။ ဤရဟန္တာသည် ဝါတွင်းကာလကို တုသိတာရှိ ပါရိဇာတဝန၌ သီတင်းသုံးလျက် ပါဠိပုတ္တ သံဃာနှင့် လူအများထံသို့ ပြန်လည် ကြွလာခဲ့၏။ အရှင်မြတ်အား မင်းကြီး လှူဒါန်းခဲ့သော သင်္ကန်း

သည် ပါရိဇာတ (ပန်း)ရနံ့များဖြင့် သင်းယုံလျက် ယင်းရနံ့သည် ပတ်ဝန်းကျင်သို့ပါ ယုံနံ့၏။ အခြား ရဟန်းတော်များက မေးလျှောက်ကြသဖြင့် အရှင်မြတ်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အလုံးစုံကို ပြောပြသဖြင့် ရဟန်းတော်များ အားလုံး အံ့ဩသွားကြ၏။

နောက်ဆုံး၌ ထိုသတင်းကို မင်းကြီး ကြားသိသွား၏။ မင်းကြီးသည် ‘လုံးဝ အသိပညာ မရှိသည့် ရဟန်း၏ ရဟန္တာအဖြစ်ကို ရရှိခြင်းမှာ ဓမ္မကို လိုက်နာမှုနှင့် ငါ၏ သင်္ကန်းအလှူကြောင့် ဖြစ်သည်’ဟု တွေး၏။ ၎င်း၏ အလှူများကြောင့် အခြားသူများ၏ ကောင်းမြတ်မှုများကို နှစ်သက်ခြင်း၌ မင်းကြီးသည် တစ်ဖန် ရဟန်း သုံးသိန်းအား ငါးနှစ်ကြာ ရက်ရောစွာ အလှူဒါန ပြု၏။ မင်းကြီးသည် နေ့၏ ပထမပိုင်း၌ ရဟန္တာ သံဃာတော် များအား မွန်မြတ်သော ဆွမ်း သင်္ကန်းတို့ ဖြင့် လှူဒါန်း၏။ နေ့၏ ဒုတိယပိုင်း၌ သေက္ခ ရဟန်းတော်များအား လှူဒါန်း၏။ နေ့၏ တတိယပိုင်း၌ ပုထဇဉ်ရဟန်းတော်များအား လှူဒါန်း၏။

မင်းကြီးသည် ဘဝဆုံးသည်ထိ အပရန္တက၊ ကက်ရှ်မီးယားနှင့် သိုဂါ (Tukharistan) နိုင်ငံများရှိ သံဃာတော်များအား ရွှေဆယ်ကုဋေ လှူဒါန်းရန် အဓိဋ္ဌာန်ထား၏။ မင်းကြီးသည် ကက်ရှ်မီးယားနှင့် သိုဂါနိုင်ငံရှိ သံဃာတော်များအား အဓိဋ္ဌာန်ပြည့်အောင် လှူဒါန်းသည့်ပြင် အခြား လှူဒါန်းဖွယ်ရာများကိုလည်း ထို (လှူဒါန်းထားသည့်) ပမာဏအတိုင်း လှူဒါန်း၏။ သို့ရာတွင် အပရန္တ သံဃာတော်များအား လှူဒါန်းရန် အဓိဋ္ဌာန်ထားသည့် ရွှေနှင့် အခြားလှူဒါန်းဖွယ် ကုဋေတစ်ရာအနက် လေးကုဋေမျှ လှူဒါန်းပြီးသောအခါ မင်းကြီးသည် ပြင်းစွာ နာမကျန်း ဖြစ်၏။ မင်းကြီး၏ တူတော်ဘုရင် ရွှေတိုက်ဝန် ဝါသဝဒတ္တသည် မင်းကြီး၏ အမိန့်ကို မနာခံဘဲ ကျန်ရွှေများကို အပရန္တသံဃာတော်များအား ပေးလှူရန် ငြင်းဆို၏။

ထိုအချိန်၌ မင်းကြီးမှာ မိမိ၏ ရှေ့၌ ရေဆာသောအခါ သုံးရန် အာမလက (ဖန်ခါးသီး) လက်တစ်ဆုပ်စာသာ ရှိတော့၏။ မင်းကြီးသည် မိမိထံ

သို့ ကြွလာတော်မူကြသည့် ရဟန္တာများအား ထိုဖန်ခါးသီးများကို လှူဒါန်း၏။ အားလုံးသော ရဟန္တာများသည် တစ်ပြိုင်နက် အံ့ဩစွာ ‘အိုမင်းကြီး၊ ဤကောင်းမှုသည် မင်းကြီး ထီးနန်းစံနေစဉ် လှူဒါန်းခဲ့သော ကိုးဆယ့်ခြောက်ကုဋေသော ရွှေတို့ကို လှူဒါန်းခြင်းထက် မွန်မြတ်ပါ၏’ဟု ဆိုကြ၏။

ခစားနေသည့် အမျိုးသမီးမှာ ရတနာများ စီခြယ်ထားသည့် လက်ကိုင်ရိုးရှိသည့် စာမရီ သားပြီးယပ် ဖြင့် ယပ်ခပ်နေ၏။ နေ့လယ် နေပူရှိန်ကြောင့် အမျိုးသမီးသည် အိပ်ငိုက်သဖြင့် ယပ်တောင်သည် မင်းကြီး၏ ကိုယ်ပေါ်သို့ လွတ်ကျ၏။ မင်းကြီးသည် ‘ယခင်အခါက မင်းကြီး ဆိုသူများသည် ငါ့ခြေကို ဆေးကြောကြ၏။ အနိမ့်ဆုံး အလုပ်အကျွေးသည်ပင် ယခုအခါ၌ ဤနည်းဖြင့် ငါ့အား ဖော်ကားနေ၏’ဟု တွေးစဉ် မင်းကြီးသည် ယင်းအေသစ်တံဖြင့် ကွယ်လွန်၏။

ထိုအေသကြောင့် ပါဠိလိပုတ်မြို့အနီး ကန်ကြီး တစ်ခု၌ နဂါးအဖြစ် ပြန်လည် မွေးဖွား၏။

ရဟန္တာ အရှင်ယသမထေရ်သည် ဤသို့ ဆင်ခြင်သည် ဆို၏ ‘ရတနာသုံးပါး ကိုင်းရှိုင်းလှသည့် မင်းကြီးသည် အဘယ်ဘဝ၌ ပြန်လည် မွေးဖွားသနည်း’။ သို့ဖြင့် အရှင်ယသသည် မင်းကြီးမှာ နာဂအဖြစ်ဖြင့် ကန်ထဲ၌ မွေးဖွားကြောင်း သိမြင်သွား၏။ အရှင်မြတ်သည် ထိုကန်နဘေးသို့ ကြွတော်မူ၏။ နဂါးသည် ကန်ရေ မျက်နှာပေါ်သို့ ရောက်လာလျက် ယခင်က အကျင့်ပါနေသည့်အတိုင်း အလွန် နှစ်သက်သည့် အမူအယာဖြင့် ရဟန္တာ၏ ရှေ့မှောက်၌ ထိုင်၏။ နဂါးသည် ငှက်များနှင့် အခြား သတ္တဝါများကို စာမည့်ပြုသောအခါ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်သည် ဓမ္မကို ဟောကြားလျက် ‘အို မင်းကြီး၊ သတိထားလော့’ဟု ဆို၏။ နဂါးသည် စားနေသည်ကို ချက်ခြင်း ရပ်စဲလိုက်သဖြင့် ကွယ်လွန်၏။ မင်းကြီးသည် တုသိတာ နတ်ပြည်၌ ပြန်၍ မွေးဖွား၏။

မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓ ဓမ္မကို လိုက်နာကျင့်သုံးသည့် အချိန်မှစ၍ ၎င်း၏

နိုင်ငံတော် တစ်ဝန်းလုံး၌ ဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် ဓေတီပုထိုး များစွာကို တည်ဆောက်ခဲ့လျက် ဗုဒ္ဓဓမ္မသည် အရပ်ဒေသ အသီးသီးသို့ ပြန့်နှံ့သွား ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မင်းကြီး၏ အမည်မှာ ပြောင်းသွားပြီး ဓမ္မသောကဟု ကျော်ကြားခဲ့၏။

မင်းကြီးအနေဖြင့် အပရန္တက ရဟန်းများအား ရွှေသား ကိုးဆယ့် ခြောက်ကုဋေ လှူဒါန်းရန် ပျက်ကွက်သောအခါ ၎င်း၏ ပညာရှိ အမတ် မင်းကြီးအနေဖြင့် အပရန္တက ရဟန်းများအား ရွှေသား ကိုးဆယ့်ခြောက် ကုဋေလှူဒါန်းရန် ပျက်ကွက် သောအခါ ၎င်း၏ ပညာရှိ အမတ်တစ်ဦးက ‘မင်းကြီး၊ နည်းလမ်း ရှိပါ၏။ ရွှေသား ဆယ်ကုဋေ ထိုက်သည့် နိုင်ငံ တော်ကို သံဃာတော်အား လှူဒါန်းပါ’ဟု ဆို၏။ သို့ဖြင့် မင်းကြီးသည် နိုင်ငံတော်ကို သံဃာတော်များအား လှူဒါန်း၏။ မင်းကြီး၏ ကိုယ်ကျင့် တရား ကုသိုလ်ကို မြှင့်တင်ပေးသည့် အနေဖြင့် သံဃာတော်သည် နှစ် ရက်တာမျှ နိုင်ငံတော်ကို အုပ်ချုပ်၏။ ယင်းနောက် အမတ်များသည် နိုင် ငံတော်အား ရွှေငွေ စည်းစိမ်ဖြင့် လဲလှယ်ယူလျက် သံဃာတော်အား လှူဒါန်း၏။ အသောကမင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် မြေးတော် ဝိဂတာသောက သည် ထီးနန်းကို ဆက်ခံ၏။

ခေမိန္ဒာဒြ ဗုဒ္ဓစည်းခဲ့သော သမိုင်း၌ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သော ပုံစံဖြင့် ဤ (အသောကမင်း၏) ကိုယ်ရေး အတ္ထုပ္ပတ်ကို ဖော်ပြ၏။ (မှတ်တမ်း ကို) သာဝက ပိဋကများနှင့် အသောကဝါဒီန၊ အသောက ဝိနိတ အဝဒီန၊ အသောကေန နာဂဝိနိတ အဝဒီန၊ ဓေတီယ အဝဒီန၊ ဥသဝအဝဒီန၊ သဗ္ဗဒီန အဝါဒီန တို့၌လည်း တွေ့ရ၏။ ယင်းခြောက်ကျမ်းအပြင် ကုဏာ လ အဝဒီနနှင့် စုစုပေါင်း ခုနစ်ကျမ်း ဖြစ်၏။ ဒုတိယနှင့် ခုနစ်ခု မြောက် အဝဒီနများကို တိဗက်ဘာသာ ပြန်ဆိုထား၏။ အခြားကျမ်းများကို အိန္ဒိယ မူရင်းကျမ်းများ၌ တွေ့ရ၏။ ရွှေကို လှူဒါန်းခြင်းကဲ့သို့သော အချို့ အချက်အလက်များကို ကပ္ပလာတာ (ကျမ်း)၌လည်း တွေ့ရ၏။ □

အိန္ဒိယတစ်လွှား
အသောကမင်း၏ ကောင်းမှုတော်များ

